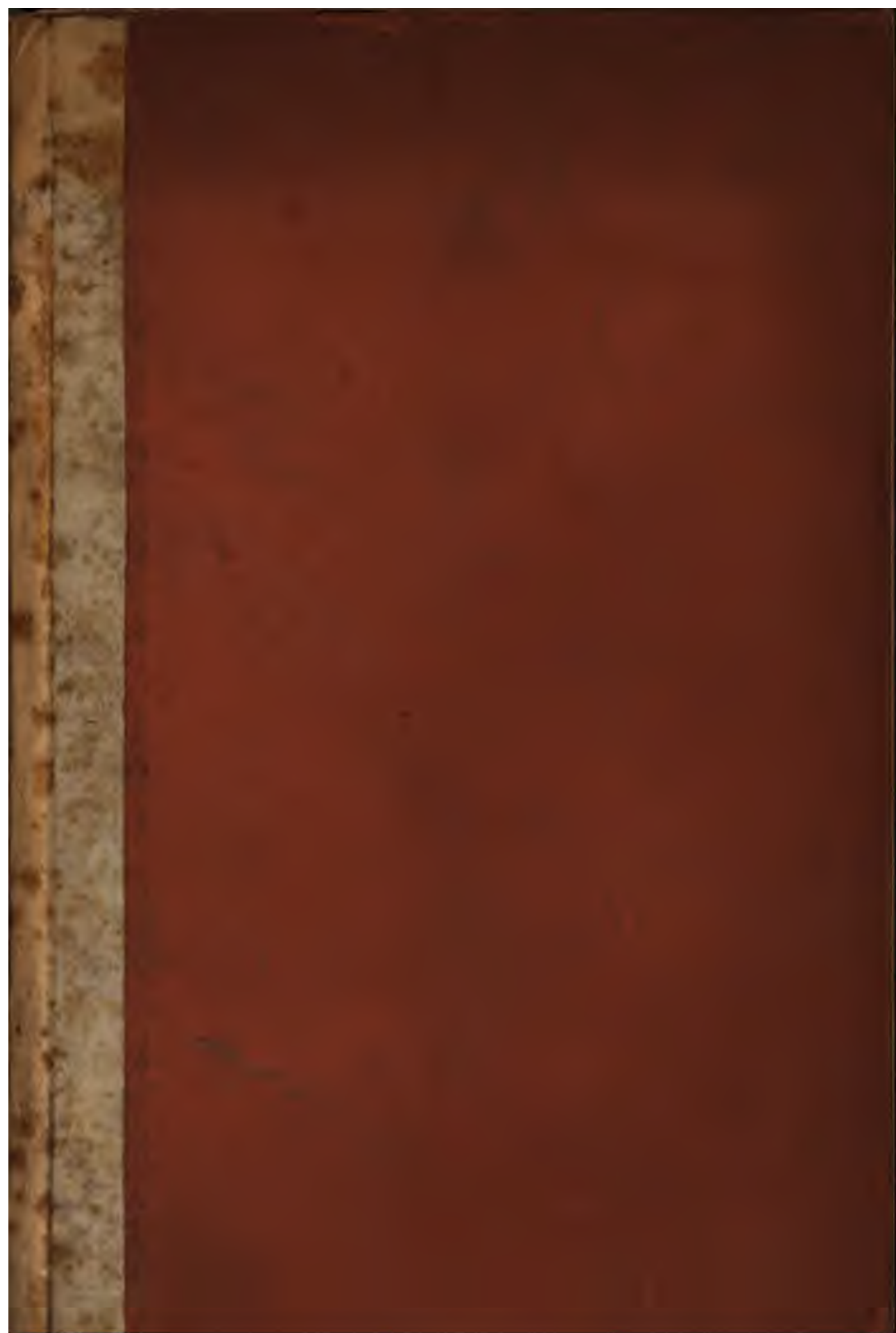

DE NIEBUHRII MERITIS IN HISTORIA ROMANA INVESTIGANDA.

ORATIO

IN THEATRO SHELDONIA HABITA,

DIE JUNII VIII., M DCCC LXIV.

AUCTORE

G. A. SIMCOX, A.B.,

COLL. REG. SOC.

OXONII:
T. ET G. SHRIMPTON.
1864.

SYNOPSIS.

Uncertainty of all important subjects justifies Niebuhr's proceeding with imperfect materials.
Such a method is at least valuable as a mental exercise.
State in which he found Roman history.
Pragmatical and Rationalist Schools.
Scepticism of Beaufort triumphant on isolated points.
Rationalists not wrong in assuming a substratum of truth, but in their method for extricating it. Niebuhr's censure of them inconsistent.
His fame does not rest upon his estimate of his materials or predecessors.
He himself does not press the precise form of the Ballad hypothesis.
Evidence of a double element in the common accounts. Statement of Niebuhr's hypothesis in its substance.
His results admit of a verification analogous to what we expect in Geology. His excesses.
His doctrine concerniug, *a*, The Plebeians and Patricians, *b*, The Gentes, *c*, The Ager Publicus, *d*, Jus Municipii supplied conceptions and a framework which made the history intelligible.
Comparison with Livy.
Criticisms of Lewis and Mommsen.
Reply to the theory that what does not rest on contemporary evidence is worthless, or at least that tradition alone is worthless.
1. A reconstruction which explains all the data is its own evidence.
2. We see from a comparison of English history that if we had to study at second-hand the periods where contemporary evidence was most abundant need not be most certain.
3. Mommsen's reconstruction is partial as compared with Niebuhr's.
Niebuhr's Ethnological theories.
Conclusion. Niebuhr's method is even superior to his results.

DE NIEBUHRII MERITIS IN HISTORIA ROMANA INVESTIGANDA.

OMNE quod anquirunt homines aut inutile est aut parum certum, neque enim satis utilitatis in iis perspicitur quæ disserunt plerumque physici, multa de motibus cœlestium, multa de temperatione ac mistionibus elementorum ac præclara disputantes, aut etiam de origine animalium plantarumque generibus utrinque afferunt, sive de antiqua telluris forma, utcunque conjectare libet. Qui miserias sane nostras paullum levant, ubi parum in virtutem veramque sapientiam talium scientia proficiscimur, immo infelicitatem augere possunt videri, quippe qui studia ac desideria mentis, quæ vix expleri queant, in majus erigant. Et tamen laus illis restat, sua immo restabit semper; securis licet merito honore frui, etsi mundi pulcritudinem altius fortasse stupeant pueri et poetæ, etsi barbarorum artes insitum rerum splendorem melius imitentur.

Adde mathematicos, quamdiu in puris, ut loquuntur, lineis ac numeris hærent, nihil aut paullum utilitatis generi humano conferre, sed potius in quasdam inextricabiles controversias cum infinita et ea quidem laudabili ingenii contentione incidere dum infinitates infinitatibus componunt, adæquant, ad idem reducunt; at commodis humanis tum demum inservire quum primum relictis imaginibus ad res descendant et falsi aliquid immisceant. Nec minus tamen ideo laudare decet mathematicorum et acumen et industriam: modo nequis eos honore proprio fraudet qui in longe alia materia versantur, multo magis ea spinosa, at non minus certe fructuosa.

Neminem enim profecto fallit quantum undique discrepantiæ occurrat, quantus error, quanta obscuritas, in omnibus quæcunque de vitæ officiis ambiguntur, de natura animæ, de rebus sacris denique et relligionibus (quantum per Deum O. M. licet mens humana suis ipsa freta viribus in tantis rebus polleat), quæ nescire quidem nemo vult sapiens, accurate vero scire ne sapientissimus quidem potest: immo talium studiosis irridere jure quodam sibi videntur imperitiores quod quanto plus illi operæ

impendant, tanto se minus scire fateantur, tanto plus sibi suisque rationibus diffidant. Quodsi id amplecti volumus quod poeta ait,—

"Humana sapere par est humanum genus[a],"—

non omnis continuo eximitur dubitatio, neque quoties præsentium tædet possumus extemplo ad vetera virtutum exempla audacter confugere, nec prudentia antiquitatis minorum insaniæ mederi; præteritorum enim notitiam revocare vix cuiquam concessum est, et sæpe contigit optimis inter pessimos referri, pessimos contra adnumerari optimis, quo fit nullam dari satis firmam fidem quin quis ad inania fictæ virtutis monumenta nequicquam provocet. Quæ quum ita sint in promptu est, id quod minime oportet, desperare, ubi enim ne agendo quidem parcere fas sit, cogitandi multo minus deserendum officium erit, quum nullum fere remedium admittant ea quæ quis ignarus egerit, quæ contra cogitabundus finxerit ea sæpe vivo corrigere liceat aut certe mortuo; atqui agere saltem necesse omnes est. Nemo autem in hac necessitate temere hæreat quasi cogitationem ideo omittere debeat quia possit, namque hoc pacto in ferarum vitam atque barbarorum cito erimus delapsuri, qui quum nihil nisi coacti agant omne adeo periculum devitant, quod iis nasci potest, quicunque nondum certis volentes credunt aliquid.

In rebus scribendis utique, si quem cupido forte incesserit eandem adhibendi normam, ad pontificum annales, aut si quid aliud inanius est, redeundum erit, si certis æqualium testimoniis confirmare singula avebimus; si vero his relictis conjectare libet qua mente quis quid fecerit, qualem exitum effectumve factum id habuerit, de quibus obscura plerumque traduntur aut diversa, quid ultra prohibet quominus etiam antiqua et ante omnem memoriam annalesque repetenda ex recentium vestigiis conemur exsequi? nullus enim auctor nobis adest, sive hæc sive illa indagemus, qui omnem possit controversiam finire, neutra autem parte desunt indicia quæ prudentibus satisfaciant.

Niebuhrium autem antea dictis purgatum iis velim qui ideo increpant quasi vera omnia ac solida deserere instituisset, umbrarum atque inanium sectator; quæ vituperatio tum demum haberet locum si unum aliquid esset quo cognito opus foret, quod sine omni dubitatione cognosci posset, nunc autem, si quis relictis iis quorum vanitatem perspexerit ad alia vult se conferre quorum majorem sperat fructum, is incerta certis cogitur mutare. Nec spernenda quidem contingunt hujus audaciæ præmia; viro enim de quo dicimus oblata est, ut scribit ipse, necessitudo omnium qui bene merendo claros se fecissent Romæ;

[a] "The proper study of mankind is man."—*Pope*.

quam sane necessitudinem etiam poetis contrahere licet, at cum iis tantum quos finxisse ipsi sibi consciunt. Niebuhrii autem fortuna multo major res est quam si quis ingenti labore immensos cœlestium orbes nullo vitali spiritu instinctos per inane volvi ante oculos sibi ponat: et si nostra cæterorum imprimis quærenda sit utilitas, ei haud male consuluisse videtur, qui primus inter umbras solida, inter indistincta ordinem, inter obscura lucem aut ipse exquisivit aut exquirenda saltem esse docuit;—quod recte sapientibus etiam majus videri potest.

Magis scilicet convenit conditioni vitæ nostræ, quoniam—ut bene M. Seneca—"sordet cognita veritas," eam sperare ac paulatim assequi quam deprehensam jam tenere, quandoquidem veritatem habere quidem plerique cupiunt, amare autem debent omnes, et quæ in cæteris bonis cernitur lex super hanc etiam obtinet, quod alias meremur alias fruimur, neque jam corona hominum intelligentiæ debetur sed palæstra, in qua degentibus non omni profecto errore vacare licet, at nulli certe diu inservire; —ille vero nobilem præbuit palæstram qui historiam Romam scite edolatam evolutamque sordibus elaborandam doctis tradidit.

At qualibus quantisque sordibus! Omnia enim inani clamore referta erant laudantium et docentium, quorum illi clara turpia certa incerta pari admiratione efferebant, neque pro hominibus habebant Romanos veteres sed pro Dis; hi vero in diversis rebus, tempore longe diverso, rectam civilium institutionem atque gubernationem ab effectu infectorum confidenter deducebant. Tradebantur multa nec sibi satis constantia nec rerum veritati. Multi adversati erant talia refellere studentes, quibus tamen vulgo adhuc credebatur, quoniam parum perspectum haberent ii qui refellebant unde quærenda essent aut initia falsi aut veri indicia. Nullam quippe legem operis habebant nisi miracula tollere, quibus substituebantur domestica quædam commenta, multo minus speciosa neque eo veriora; immo antiquis fabulis inerant interdum factorum vestigia, frustra apud Dionysium ac Plutarchum eorumque similes quærenda: nullum adhibebatur discrimen sive insulse fictorum sive temere creditorum, nemo apud Græcos inventa aut a Græcis translata ab iis secernebat quæ inter ipsos Italos adulta erant. De quo universo genere hominum haud multa dicere in animo est; nam Romulum a Senatoribus discerptum uxoremque Faustuli vulgato corpore 'lupam' nimirum appellatam, quis est qui nesciat aut ferre possit? Satis constat totam rerum seriem eos numquam impugnare adortos, licet haud ita raro laudationum mendacia, vanam titulorum jactantiam, varietatem annalium discrepantiam fastorum acerbissime conquestos. Quos ipsos recentiores quidam ac præcipue Beaufortius ita insectati sunt ut nonnulla exploderent, omnia infirmarent,

nihil solidis rationibus statuerent, quamquam multis, ne dicam plurimis, aliquid subesse veri hi quoque arbitrabantur. Quas tamen veræ historiæ relliquias neque a falsis distinguere potuerunt, neque validis argumentis tutari.

Scilicet existimationi favens civium Beaufortius a Gallis revera redemptam urbem, Porsennæque adeo deditam ita luculenter evicit, mendosam temporum rationem circa Tarquinios ac Servium Tullium ita perite excussit, ut plane Dionysio et cæteræ Pisonianæ familiæ invidendus esset (quorum quidem patronus huc quoque pro more suo inepta quædam figmenta intulerat), neque tamen a via quam isti ingressi erant quæ displicebant singula tollendi longius discessit. Qua de causa multo erat factu levius id quod cupiebant omnes de cæteris ut recepta erant antiquitus ita credere atque declamare. Namque omnes præter unum Viconem qui ante Niebuhrius res Romanas tradere conati erant eidem obnoxii erant crimini, omnes enim de rebus gestis et claris facinoribus quasi de infectis, de inanibus, de nunquam iterandis ita loquebantur. Cujus erroris Niebuhrius unicum attulit remedium. Nempe is perspectum habuit, sanari nunquam posse historiam vetustissimam, nisi philologiæ quam vocant rursus conciliaretur; philologiam autem vanam fore et inutilem nisi ad vitæ nostræ mensuram expensa fuerit.

Id ille tantum, fateor, cum Dionysio cæterisque commune habuit quod sublatis falsis relinqui vera credidit, cui simplicissimæ ac saluberrimæ rationi nihil magis obstitit quam ipsius auctoritas; namque eorum futilitatem levitatem vanitatem graviter insectatus seipsum fallebat iter idem modo melioribus auspiciis ingressus. Nihil isti adorti tollere nisi aut naturæ legibus aut alii operis parti apertissime discreparet, nihil in istorum cœptis justæ audaciæ apparebat; nempe sibi diffidebant, antiquos qui non ita diffiderent nimis verebantur, omnem in iis culpam quam potuerunt dissimulabant, ut in quibus nulla non offenderet vituperatio; immo in illis quæ nullo pacto dissimulare poterant emendationem quam maturrime transigere avebant, nec fraudem unquam veterum magis quam errorem causabantur, erroris vero occasionem nullo fere tempore aut exprobrare aut divinare in animo erat, unde factum est neque falsa a veris satis secerni, neque vera muniri, debitave rerum successione inter se potuisse jungi, aut ab eventu æstimari. Voluptati nimirum legentium potius studebant quam veritati rerum: probatorum loco probabilia quærebantur, loco probabilium adsumebantur speciosa, quibus si ullo pacto credi posset satisfactum inquisitioni videbatur.

Qui quum auctores veteres nulla de rebus antiquissimis ficturos fuisse arbitrarentur, nisi de quibus fingerent habuissent, tum recte fortasse sapiebant; quum vero fictores præter miracula

nihil addidisse ponerent, ita Niebuhrio displicebant ut nihil iis subesse veri confirmaret ex quibus ipse multa incorruptæ veritatis monumenta eruisset; quod equidem inconstantiæ crimen in tanto viro haud ipse libens admiserim, nimiæ tamen impudentiæ erat si doctorum incusationi, quæ plane refelli nequiverit, obviam irem. Satius apparebit honestæ Niebuhrii existimationi recte faventibus, vera quibus admodum studebat vivus de mortuo fateri, dicentes eum, quum superiores omnes immane quantum anteiret, erga omnes mitem ac benevolum, erga paucos nimis humilem sese præbuisse, erga paucos etiam fastuosum, neque in eo versari famam viri si qua de Dionysio superbius, de Dione prolixius effuderit, illum enim dum expenderet haud deficiente æquitate patientiam parum suppetiisse, hunc, ubi nunquam antea auditorum patronum circumspiceret, præpropere arreptum nimiaque laudatione elatum a viro melius in historia Romana perspiciente quo distarent intervallo res a somniis quam quo ipse modo suæque rationes distarent a prioribus.

Quod si licet prudentiam viri accuratius investigare, quod ipse minus prudentibus negat, reperies forsan hujusmodi viam ingressum.

Rerum Romanarum fontes adiit, discrevit, quam late serperent errores demonstravit. Similia iis quæ alias facta esse constabat falsis substituit, quum fabulas prius ex iis quæ substituebantur eodem modo nasci posse perspexisset quo constabat alias nunquam facta factorum loco supposita. Quæ viri merita percensere singula exemplisque illustrare operæ erit. Ac primum quidem fontium naturam perscrutatus horum duo genera invenit, unum scilicet annalium, alterum vero carminum ut ipse paullo audacius nuncupabat. Existimare autem debet nemo in eo omnem agi Niebuhrii disciplinam quod Catonis auctoritate motus vetusta quædam carmina ad Græcorum et Gothorum Hispellorumque instar efficta credidit, amissa desideravit, quod idem fecit M. Tullius; aut apud T. Livium in lege horrendi carminis nescio quas vatis antiqui relliquias Horatiorum facta fataque dicentis, deprehendisse sibi visus est. Concedo sane virum vaticinandi gloriæ avidiorem nimium conjecturis istius modi tribuisse, postulasse vero ut astipularentur sibi cæteri plane nego, immo multo pluris eum fecisse confidenter assero ut omne ferret doctorum punctum quam eam reipublicæ litterarum legem poneret, ne quem indagationis suæ fructum carperent nisi errores itaque atque universa ipsius placita voluissent amplecti. Quippe diserte scribit id tantum sese omnibus commendatum acceptumque velle quod nemo qui sapiat negaverit, alia scilicet in auctoribus antiquissimis ab incorruptis rerum monumentis deprompta esse, alia eo temere ascita quod vulgo iis credebatur. Si quis enim Gabi-

tum apud Dionysium fœdus cum primo historiæ Livianæ libro contulerit, is nimirum confitebitur nihil admodum difficile, nihil absurdum, nihil absonum, populariter scilicet pro ratione stare voluntatem, neque valde multorum voluntati obstantia deturbari ea quæ re facta inter paucos et veritatis amantiores satis constaret. At causam erroris non ex unius Valerii mendacitate quærendam esse ex eo apparet, quod late pateat, quod universi fere amplectantus, potuisse vero Livium modo voluisset sinceriores aliquanto fontes adire liquet. Nam si nulla exstitissent factorum vestigia, unde Tacito cæterisque, ut unum dicam instar omnium, innotescere potuit urbem Porsennæ deditam? neque stultum est omnino, quum talia tamque verisimilia tradantur, consentanea iis certa conjectandi lege exquirere, quod sane multo præstat quam discrepantia ita ut accepimus referre.

Immo historiam Livianam non omnem ex eodem genere fontium haustam esse eo constat, quod ipsa narrandi ratio non semper iisdem numeris fluit sed aliquando arctius it, aliquando fusius procedit [b], quum magna perstringantur breviter, alia quibus parum effici videtur prolixe scribantur. Nulla enim causa apparet alia cur hæc vel illa scriptor potius exornare statuerit, nisi quod hæc ornata suscepisset, illa nuda; utraque autem ita tradi potuerunt, si ex ea potissimum ætate putemus descendisse, quum multa garriebant, pauca eademque veriora scribebant. Quibus præfatis recensere libet universam Romanæ historiæ materiam, quemadmodum Niebuhrius intellexit. Credit imprimis Pontifices antiquitus maxima quæque præsertim prodigia sive publice sive privatim accidissent in albo paucis exarasse, quibus accessisse fastos triumphales consularesque. De quibus annalibus constat morem tumultûs Gallici temporibus usitatum, Gracchorum temporibus a Q. Mucio Pontifice omissum, illud enim satis ostendit Q. Quadrigarius, qui ab anno urbis captæ suos annales ordiri voluerit. Quippe nolebat superiora repetere, quorum nulla exstare monumenta censuit, at olim exstitisse ipse magnus auctor est. Quem utpote nimis fastidiosum increpat, quum ipse putet alba quidem antiqua capta urbe deperiisse, non omni tamen carere fide restituta, sed etiam in privatis domibus quæ in Capitolio erant, rerum veterum potuisse monumenta satis fida relinqui: l quere scilicet consuetudinem laudationes asservandi in sexto Urbis sæculo jam exolescentem non admodum fuisse recentem, priscas vero laudationes non adeo corruptas esse: publica præterea quædam aut nunquam amissa aut summa fide ac veritate restituta ponit, in quibus fœdera scilicet Gabinum Ardeense Punicum Latinum Hernicum aliaque, quæcunque Patres cum

[b] Liv. ii. 20, &c.

Plebe post secessiones pepigerint, leges sacratas et omnes ferme cæteras, duodecim præsertim tabularum, quas omnes Fabio Gracchano Gaio in manibus et ante oculos fuisse. Ponit adeo Fabium atque ejus æquales, quum veterem reipublicæ formam patrum plebis, senatus comitiorum, Latinorum municipum, jura satis ex Pontificum Commentariis, legibus, publici privatique juris libris præclare intelligerent, rudem indigestamque simul accepisse molem annalium partim sincerorum partim ita corruptorum ut ne incorruptissimis quidem deessent quæ nisi vera essent, tradenda non fuissent, obscuritas semper aliqua etiam certissimis inhæreat, præcipue circa rationem temporum interpolatis consulibus interregnisque valde turbatam; quum sæcula tria ante captam urbem restitutores alborum finxissent, ex quibus regnata duo, tertium sub tribunis actum et consulibus ferebant, illud vero quod cxx. annos MCC. menses amplecterentur singula prave esse intellectum; satis enim veterum annos denos habuisse menses ex Etruscorum induciis et XXXVIII. Romuli nundinis patere, eos autem qui annales scriberent, aut saltem posteriores hoc nescientes, dum studerent annorum factorumque seriem fastis consularibus conciliare, miras fecisse turbas. His ita acceptis intexuisse putat alium alia alias, quæcunque apud populum aut peritos celebrata audiissent sive de claris heroum facinoribus sive de locis insigni nomine illustratis, sive de legum et morum origine, quæ universa communi nomine amplexus carmina appellare solitus est.

Annalium quidem scriptores Niebuhrius tanti habuit ut sæpius dictitaret nihil plus sese appetere quam aliquam Fabii imaginem repræsentare, in quo nimis fuisse demissum, seu vitio illud seu honori vertant omnes fere concedent. Namque, ut duo instar omnium afferam, nemo credet Fabium suspicatum esse aliquid de connubio cum Quiritibus a Romanis extorto in iis contineri quæ de Sabinarum raptu et Tarpeiæ fraude retulerit audieritve, aut idcirco fictum occisum esse ab nepotibus Anci qui plebem condidisset Tarquinium illum priscum, quod is nimirum, qui jura minoribus concessa gentibus plebi denegaret, plebeio motu mortem invenerit. Quorum hoc Barbatulus haud nimis fidenter jacit, licet sibi velut diligentissimo auctori libertatem vindicet etiam incerta proferendi, illud vero vix in dubium vocari passus Pisonianorum somniis quam maxime abesse censet, quum isti rem totam ante oculos numquam posuissent, pedetentim modo sequerentur fabulam corrigerentque, incredibilem inauditamque veterum stultitiam fingerent, qui tam plana, tamque facile cognoscenda ita mire confunderent—ipse contra nihil sibi ponere visus est quod non constaret sæpius factitatum, nudam scilicet veritatem poeticis decoratam esse fabulis. Id tamen nemo non

admittere debet, minime errare sententiam ejus Fabium Claudium Licinium, ipsas interdum fabulas Livio et Dionysio longe anteferentis, quippe qui nullam rerum imaginem, qualem vetustioribus etiam fingentibus præsto fuisse par est, mente ac cogitatione concepissent, optimatium semper atque popularium partes cogitando veterem rerum seriem tum patriciarum tum plebeiarum fœde conturbarent, omnem fabularum decorem elevarent, historiæ fidem tollerent, dum singula inter se reconciliare, probabili ut ferebant rationi accommodare, necnon erroribus domesticis commentisque discrepantia eximere studerent.

Quam tantam molem ea lege Niebuhrius aggressus est, ut quæcunque adhuc exstarent antiquiorum relliquiæ, eas erueret, ordinaret, explicaret, sive fabulosæ habendæ erant sive veræ; veras autem quadam singulari prudentia agnoscebat, inter ea maxime quæ Livium et Dionysium offenderant aut latuerant, quæque interpretari nullo modo interrogati potuissent; accedebant omnia sincerioris historiæ vestigia, quæ etiam in fragmentis diligentiorum traderentur.

Neque sperabat ex his continuam effici posse historiam; singula modo recte constituere volebat, vera simul falsis incerta certis sejungere. Quæcunque de Romulo Numaque commemorantur falsa fere omnia aut incerta judicavit, inesse tamen (eruebantur enim) veras nonnullorum origines, in quibus comitii Janique Duplicis sub Romulo initia in præsens dixisse satis est, post utriusque pretium æstimandi locus erit. Cæteros ab Tullo Hostilio orsus mythistoricos, ut ipse dicit, censet, posse enim circa eos aut saltem Tarquinios Servumque probabilem rerum seriem exquiri nihil autem satis solidu, veram primum eandemque imperfectam historiam a Lucio Junio Bruto incipere, fastos enim ab eo orsos licentiam fictorum non nihil cohibuisse, etsi Tarquiniense carmen haud ante pugnam Regillensem desiisse putet, neque ipsos fastos omni carere vitio restitutos, eo tantum potiorem fuisse scriptorum quam poetarum auctoritatem, quia veris falsa illi adjecissent modo hi etiam immiscuissent: ubi autem ad inferiora descendatur, tum certissimam posse refici historiam, nempe accuratam iis temporibus exstitisse reipublicæ normam ad quam singula exigere in promptu esse, immo quod ad res civiles attinet multo obscuriora esse quæ a lege Hortensia usque ad tumultus Marianos gererentur quam ea quæ superius acciderint. Quod Niebuhrii dictum, si cui audentius apparebit, nec defendere nec refellere in animo est; tametsi tanti viri auctoritati debere mihi videbar quod dictitaverat referre: id etiam libet adjicere, probabilem rationem comitiorum centuriatorum qualia Servius reliquerit ex testimoniis veterum reddi posse, qualia invenerit Cicero vix posse conjectando expedivi.

Rationem autem viri in hac historiæ constitutione bifariam partiri juvabit, quum æmuli ejus inveniendi viam atque comprobandi confundendo famæ ejus apud quosdam obfuerint, illam enim eo nomine extenuare solent, quod undique similia attulerit, infinita conjectaverit, hanc omnino silere malunt. Quippe haud satis recordantur haud levis momenti rem esse consentaneam tot rerum rationem reddere, quæ nunquam sibi aut factorum necessitati discrepet; quod si quis insuper demonstraverit *et* hæc fieri potuisse—*et* ita alias ex iisdem causis factitatum quas hic affuisse probatum est—*et*, si ita evenissent, eo potuisse modo quo accepimus tradi, neque aliam apparere causam cur traderentur, nisi hoc evenissent modo—is opinionem satis antea probabilem ut in rebus humanis pæne certam facit. Neque alia est geologorum disciplina, qui, modo eas existere causas pateat, unde si affuissent nasci potuissent quæ videmus, neque apparere alias, investigationi satisfactum putant. At nemo profecto audebit contra geologorum rationes hiscere, quibus in dubium, vocatis nihil fere in omni physicâ relictum incertius videtur. Neque id injuria contigit; etsi cum inter philologos tum inter geologos incerta nonnumquam pro certissimis ponantur, quod apud illos circa Pelasgos optime videtur conspici, inter hos recens ejusdem vitii idemque illustre exemplum prodiit in maxilla nuper ad ripas Samaræ fluvii reperta, quam esse et non esse antiquissimam utrinque contenderunt peritissimi viri, alter alteri satis aperte pugnantes dum sibi quisque parum constat.

Uni tamen geologiæ parti ea vel maxima accedit fides quod Cuvierus, eadem via tum in exstinctis generibus animalium tum in superstitibus ex parte corporis exigua conjectando cætera exsequutus, in recentioribus, quorum integra afferre corpora in promptu habuit, ita felici usus est successu ut in antiquis videretur haud longe a veritate afuisse.

Neque id commemorare alienum a proposito putavi, quod claro sit fortasse documento bene sperandum esse etiam aliis qui hypothesim rebus congruam ex disjectis mutilatæ veritatis fragmenta excudere conantur, et relliquiis innectere consentanea. Quorum erroribus ita parcendum reor ut de vitiis judicent tantum qui virtutes habent, quando quidem virtutibus vitia arctissime cohæreant et eximere vitia ferme idem sit quod virtutis materiam tollere, et falsa nimium cavendo deseratur veritas, in obscuris autem quæstionibus fervido ingenio opus sit ac pleno spei. Etenim nihil eo iniquius, quod multi mortales, sententiam Aristotelis in pravam partem accipientes, fingunt unum quemque mentis habitum aliquatenus progressum virtutem esse, quod si ulterius tendat, in vitium prolabi. Contra uno eodemque mentis habitu et recte facimus et peccamus, immo aliquando

accidit nobis effusa voluntate agentibus parum virtuti facere, aliquando cohibentibus impetum, tamen in culpam incidere affectûs nimii. Non enim oportet intelligentiam humanam per se metiri tantum, sed rebus accommodare, quæ accommodatio magna ex parte experientiæ est nostræ, pæne majus autem divinâ providentiâ. Accedit et felicitate immerita, quod ubi optime Niebuhrius perspexisset coram discipulis professus est, nihil esse antiquius aut magis necessarium in historia Romana[c] feliciter investiganda, quam velut in conspectu Dei sancte casteque degere. Neque minus faustam in humanis ingressus viam suis ipse erroribus suis ex principiis medetur.

Quippe identidem contendit nullam rem magis veræ scientiæ adversari quam eorum quæ nullo modo sciri possunt scientiam appetere, neque posse nos earum rerum cognitionem assequi quarum veteres non potuerunt, nobis id modo relictum ut errores veterum, ex ipsis plerumque, corrigamus, et quasi ex immenso doctrinæ fluvio, quum illi pauca derivâssent, his nos delibatis sitim haud minus excitemus quam satiemus. Quamvis, hæc præfatus, haud raro nequiret sibi temperare, quin, ubi maxime materies deesset conjectandi et corrigendi opportunitas, ibi plurima ea mente conjectaret, ut pro certissimis interdum confirmaret, sæpius tamen in medio relinqueret. Cujus vitii in magna copia plura exempla attulisse piget, satis ea cursim indicare quæ de continuato Fabiorum honore disseruerit, quæque de novem adversariis T. Sicinii Volsci consulis arrogantissime protulerit, posthabita ipsius Dionis auctoritate tribunorum plebis supplicium diserte commemorantis. Nec tacendi tamen populi Albenses sunt, sed potius juvabit obiter[d] Georgio Levisio, civi nostro, quem Niebuhrii neque felix unquam divinatio delectabat, neque vana latebat hariolatio, acceptum referre beneficium docenti locum Plinii imprimis perperam et sine causa interpunctione mutatum esse, deinde ne mutatum quidem quem voluisset Niebuhrius sensum fundere, quum et ipse vir sit magnus et huic academiæ jure dilectissimus, neque hoc tempore facile laudandus, quum ferme idem sit Barbatulum colere et odisse Levisium.

At enim nimia dubiorum reprehensione ac vindicatione certorum narrationem pæne omissimus. Quocirca dicetur strictim rationes suas Niebuhrius quo potissimum ordine ac modo cæteris demonstraverit. Duas primum res posuit, quas, tanquam reliquæ operis parti fundamentum, argumentis quibus potuit validissimis communivit, ea dico, quæ docuit tum de gentibus ac jure gentilicio tum de populo patricio, nihil enim aliud discriminis

[c] Introduction to course of Roman History.

[d] Vol. I. x. 5, n. 69, Credibility of Roman History, lect. ii., p. xciii.

inter patres atque plebem putabat interesse quam etiam alias inter veteres ac novos cives interfuit; id vero tam late serpere discrimen, ut nunquam absonum esset ejus præsentiam fingere, neque mirum esse si, quod apud Bononiam Coloniamque et in Helvetiorum montibus, ædificiis annalibus legibus recentique memoria testificatum, usu venisset, id Fabius aliique Romæ commemoraverunt, quum sponte præsertim Germani qui Livium antiquitus expresserant ita singula vocabula reddidissent ut facile appareret eam rationem, quam doctrina sua Niebuhrius excuderat, sua morum experientiâ amplexos. Deinde locos attulit ex Tito Livio qui præter suum aut nullum aut pravum sensum funderent, in quibus Marciorum oraculum libro xxv° et capite xii° citatum hic adducere libet, ubi diserte plebes a populo secernitur ita ut nemo pro parte populi habere possit nempe "is prætor" dicitur "qui populo plebique jus dabit summum;" id etiam adjicietur quod in libro quarto capite li° videmus, quum clarissime suo quisque modo senatus plebes populus, suo quisque munere fungatur. Scribit scilicet Titus Livius.

"Principio anni senatûs consultum factum est" (nam sine consensu et deliberatione seniorum nihil ad populum ferri in civitatibus antiquorum fas habebant) "ut de quæstione Postumianæ cædis tribuni primo quoque tempore ad plebem ferrent, plebesque præficeret quæstioni quem vellet. A plebe consensu populi consulibus negotium mandatur."—Quippe nihil in simplici reipublicæ forma præter assensum populi opus fuisset, nunc autem postquam aliunde plebes affluxisset, illa quoque suum assensum præbebat, qui tum demum ratus esset futurus ubi consensisset populus, ut plebe major, ita senatu minor. Hæc ut in brevi oratione fortasse satisfacient exempla, licet plura adduxisse facile fuisset, quæ eidem rationi satis probabiliter consentirent neque tamen illam per se luculenter evincerent. Præstat igitur objectiones sublevare quam probationem extrahendo enervatam facere.

Nam dici sane potest Livium hoc plebis et populi discrimen plane ignorâsse, neque scientiorem fuisse Dionysium, ipsum denique Dionem, cujus auctoritati tantum tribuatur, de δημάρχοις semper loqui, et si Fabium ita esse secutum concesseris ut, quâcunque Niebuhrius voluisset plebem legere, vel πλῆθος vel ὅμιλον scripserit, quacunque autem ille populum voluisset δῆμον, necesse tamen esse fatearis eum aut suam ipsius eximiam sapientiam modeste dissimulâsse aut, quod valde mirum esset nescisse, quippe qui priorum errores taceret dum corrigeret; quæ cuncta vera esse nihil equidem moror, neque enim Niebuhrii placitis valde adversantur. Quippe constat institutorum quæ usu sunt exoleta brevem esse recordationem, quod ipse in urbibus

Coloniæ et Bonnæ expertus peropportune memorat, neque omnis evanescet Dionis auctoritas, si ponemus eum quidem expressisse Fabium, quem parum intelligeret, superiores neque intellexisse satis neque expressisse, in paucis modo locis peritiorum verba casu quodam servâsse. Fabium autem cum Niebuhrio sensisse accedit fides, quum judicaverit L. Cincius æquales Hannibalis omnes cives liberos antiquitus patricios appellatos. Quod autem ad gentes attinebat, eadem ferme fortuna obtigit disertis veterum testimoniis inniti; scilicet auctorem habebat M. Tullium, gentiles esse qui eodem nomine essent, eadem haberent sacra, denique ipsi et majores eorum liberi essent et ingenui: neque tantus auctor usquam verbum de cognatione dicit, neque quicquam de gentium origine protulit.

Unde Niebuhrius tum gentium naturam optime perspexit, tum originem audacius definivit. Nam primo dicit gentes sodalitates quasdam fuisse quarum communionem hæreditate cepisse gentiles a suo quemque patre ab eadem stirpe haud quaquam oriundos, deinde gentes antiquas nullum habuisse consanguinitatis vinculum quo continerentur, arbitrio tantum potentium atque arte conjunctas fingit. Cujus opinionis tria potissimum, ut memini, argumenta protulit, unum quidem idemque multo validissimum, absurde fingi apud urbem Romanam tot exstitisse gentes, quarum suum unaquæque proavum referre posset, a quo gentiles omnes stirpem re vera traherent, neque plures quam trecentas fuisse neque pauciores, et in iis omnem contentum fuisse civium numerum, rectius fore si putemus id urbis conditorem cogitâsse ut cives in idoneam rationem partiretur, idcirco voluisse ut denas tribus curias, denas curia gentes haberet, denas gens familias. Ubi statim occurrit talia ergo voluisse qualia vix possent effici, neque enim facilius populum inveneris qui ter mille tantum habeat familias quam eum qui ex tercentis constet gentibus. Deinde Pollucem adducit, Aristotelis, ut vult ipse, sectatorem et tamen Aristoteli palam contradicentem, qui testetur nullam sanguinis communionem habuisse gentes Atticas: in ipsius præterea patria paludibus nimirum Ditringorum hospites in gentium sodalicium accitos et propinquorum nomine adeo compellatos, quicunque satis ostenderent et ingenuos sese esse et liberaliter degisse. Quod ipsum vix cuiquam persuadebit aut Ditringorum gentes sine ulla sanguinis societate initium habuisse, aut quod illæ habuerint in Germania id habuisse necessario gentes Romanas; at alterum sane argumentum tale est ut sileri possit; primum contra paullo pleniore indagatione eget, universum enim neque probare posses nec damnare. Quippe communem stirpem omnino tollere studenti non est cur adstipulemur, qua nullum societatis vinculum aut vetus-

tius acceperimus aut priscæ hominum indoli accommodatius: nam absurdum esset credere Romulum vel alium quempiam nunquam antea conjunctos potuisse jungere novis sacris, novo nomine positis, proavo quoque unde cæteri descenderent perquam commode ficto; invenisse liquet illum gentes, quas effingere nequivisset, accuratum vero numerum (si quidem talem veritate rerum, qualem voluntate conditoris, unquam exstitisse cogitandum est) aut divisione gentium aut conjunctione suppletum conjectare licet. Nec tamen veram rationem deseruisse videtur Niebuhrius, quum dicat gentilibus qui communem sibi sanguinem nunquam conscivissent communem vix intercessisse sanguinem. Quodsi ulterius tendimus quid opinionem jacere prohibet, gentibus ab una stirpe deductis hospites clientesque antiquitus affluxisse, sacrorumque factos et nominis participes utrumque hæredibus suis reliquisse, neutrum vero posteros ut accepissent communicâsse,—antiquos interim gentiles aut novis immixtos originis omisisse recordationem, unde postremo factum ut heroes eponymi requirerentur qui nominis et sacrorum causam suppeditarent, alia etiam sodalitia prolatato nomine gentes appellatæ essent, quod in Homeridis Chiis facile conspicitur, quos primum arte rhapsodica, deinde commenta stirpe inter se conjunctos pateat? Tamen, si ab ipso edocti volumus ab erroribus bonorum discere, pretium erit attendere qua potissimum causa deceptus videatur, quum eodem quasi fonte derivata et hic error et multa præclara viri reperta fluxerint. Habuit enim sibi persuasum communem fere olim inter Græcos, Romanos, immo Teutones, fuisse victum, mores, instituta, neque illud frustra auguratus, sed inter magnum doctorum assensum Manius nostras quoque de potestate patria valde similia disseruit.

Quo videlicet augurio Niebuhrio obtigit, dum probabilia ignotis et ipse et antiqui substituebant, ut his mera inventa inducentibus, ille alias revera facta substitueret, facillimam ingressus viam, et quæ fieri non possent iis quæ possent mutandi, et fabulis vix credendis probabilem originem suggerendi; quorum alterum novitatis alterum veritatis amantibus satisfacit. Meris enim conjecturis, quas, nisi id inscius egerit, nusquam fere volens admisit, in hac re non semper opus erat, neque in exemplis adducendis similitudinem fingere consueverat Niebuhrius sed invenire, inventamque longius prosequi, quocunque accidisset eventu; namque interdum nihil differre apparebat, interdum fallebat latens aliqua diversitas.

Optima tamen fortuna usus jus municipii isopolitiæ, quam Græci vocabant, felicissime comparabat; nihil enim erat obscurius fœdere Latino, quoniam per superbiam Romanorum, qui semper imperitâsse videri mallent quam strenuo vicisse, haud tolerabiles huc irrepsissent turbæ, neque prisca municipii æqualitas intelligeretur, ubi plura circa municipes de temporibus accepta es-

sent in quibus primi inter servientes exstiterunt. Niebuhrius huic rerum statui pro suo instituto medebatur a certis ordiendi. E Festo, id est e Cincio, municipii descriptionem exscripsit, illustravit, parce correxit, in errores haud antea invectus quam errorem causam detexerat.

Id etiam domestica conjectura depromptum, quodam Dionysii obiter dicto munitum adjecit, hanc relationem inter pares initam, recentiores adeo auctores ante fœdera sæpius bella nunquam gesta loqui et pro vanitate Romana victorias. Quam sane rationem alicui ex magna physicarum copia conferre libet, est enim vix incertior. Quippe ante Newtonum eo stabat eorum disciplina qui solem in medio planetarum interque planetas quartam terram ponerent, quod illam solam supponendo facillima multorum ratio redderetur; sin autem quis plura et impeditiora supponere voluisset nulla vetabat necessitas. Quod idem circa fœdus Latinum Hernicumque videtur accidisse, neque enim major esse debebat Livii quam Ptolemæi Tychonisque auctoritas, aut si quod adhuc dubium sit concesseris, nullum esse in rebus physicis auctoritati locum, in historia contra esse haud exiguum, nullam certe testimoniorum fidem auctoritatemve Newtoni demonstrationi contuleris, atqui testimoniis satis ferme creditur. Ponit igitur Niebuhrius fœdus æquum post exactos reges, et pugnam Regillensem, de cujus eventu parum constare, Latinis datum neque multorum spatio post annorum cum Hernicis communicatum, a Sp. Cassio utrumque, id contra Volscos et Æquos initum (quum sub idem ferme tempus et fœdus et Ausonicum narretur bellum) Volscorum victoriis dissolutum fuisse Coriolani tempore, ut pars in horum ditionem cederent, pars Romanis parerent ex sociis subditi facti; Æquorum interea impetus ægre in Algido sustentatos, qui dum Romani victorias loquerentur Tibur visi sint et Præneste occupâsse, nisi putes illas Hernicorum ope restitisse. Post redemptam vero urbem credit Latinos in unum rediisse sui juris factos, quod innuere apud T. Livium defectionem Latii; quumque inter hæc Æquorum bella fere sileantur, Volscorum debellatio narretur nulla fere rebellionum mentione facta, par esse hos ingruente Samnite vix obtinuisse sua; illos a Gallis oppressos credit. Ingruente etiam Samnite resartum esse fœdus, mox tamen Latinos civitatem flagitantes in ditionem redactos quot cis Trerum degerent, aut civitate donatos quæ sine suffragio primum plerisque data post suffragandi jus traxerit; ultra Trerum Lirimque fere novam effictam gentem (cui Latinum nomen inditum) ex triginta coloniis, quod sacrum fuisse Latinorum numerum ex alba sue Iulea, populisque Albensibus, et aliunde colligit. Quæ ratio Livianæ eo tantum discrepat, ut illa gloriosior sit, hæc expeditior planiorque, inter quas veriorem eligere haud

difficile. Restat adhuc hujus alium nec spernendum commemorare fructum, ut hinc intelligatur quo pacto tamdiu factum sit ut vi superiores fuerint patres, quum de patientia plebis tot seditiones secessionesque molientis parum sperandum foret. Nam Claudium Dionysius in loco supra citato disserentem inducit, satius esse Latinis dare municipium quam tribunos plebis pati, unde Latinorum auxilio cohibitam fuisse plebem, cui suffecturi non essent clientes, satis ut in antiquis rebus patet. Et idem Dionysius, dum sibi discrepat, Niebuhrii placita tum de clientibus tum de plebe egregie firmat, quum mox neget mercenarium quæstum atque artificia Romanis fuisse concessa, mox dicat opificio mercatura agro victum quæsivisse veteres. Unde satis constabat antiquam sinceramque plebem agrestes fuisse, cætera ad clientes pertinere. Hoc sane nihil potest aut sententiæ nostri accommodatius esse, plebem ex victis agris allatam esse, aut Mommsenii placitis apertius pugnare, qui, ne traditis Anci victoriis credat, plebem ex emancipatis clientibus, aut etiam metœcis accrevisse paullatim censeat: simulque novorum civium videmus secessionem in rebus laborantibus quasi legitimum fuisse remedium. Huic ordini suos fuisse putabat nobiles, patriciis et genere et virtute pares neque adeo dispares opibus, qui inter equestres centurias referrentur, qui connubium expeterent, consulatum efflagitarent, et quasi acerrimo telo uterentur miseria cæterorum, qui ære alieno laborarent, fœnore obruerentur, legi agrariæ velut unico rebus suis remedio aspirarent, honoribus ne dicam republica liberrime concessuri.

Jamque ad rem agrariam venio, quam ita Niebuhrius indagavit ut si nihil aliud scripsisset aut prave omnia, egregie tamen de historia tum Romana tum universa fuisset meritus; tantum in hoc dedit veræ disciplinæ specimen, tamque obscuram rem veterum loca tanta colligendi industria, tanto explicandi successu illustravit, quorum auctoritate ita singula muniebat ut nunquam futurum fuisse appareret ut, nisi invitus, ad conjecturas confugeret. Quæ viri merita in hoc loco paullo fusius dicentur, quod acerbus ejus castigator laudem quam negare plane nequiret communicando vilem facere conatus est. Scilicet leges agrarias de agro bello conquisito latas etiam antiqui tradiderant, ut minime esset difficile sive Hookio nostrati sive alii cuivis ex parte aliquanta vera conspicere, quum verba veterum referre satis esset. Quare haud infitias eundum reor quin ipse Heynius, cui grates agat Niebuhrius pro more suo prolixe, cæterique Cassios Licinios Gracchos non id egisse viderint ut privata jura everterent, illud ex contrario voluisse ut publica vindicarent; neque minus tamen Hookius omni agrorum generi præfinitum putabat modum.

Quodcunque autem ille obscure significaverit, primus Heynius edocuit universam litterarum rempublicam veræ doctrinæ rudimenta. Cujus sententiam avidissime amplexus Niebuhrius in quandam gravem mentis perturbationem statim incidit, facile enim perspexit quid sibi voluissent legis agrariæ latores, si divitum spoliis ditare pauperes instituissent; agrum autem publicum qualis esset, quæve ejus possessio, aut quomodo a mancipio distaret neque intelligebat ipse neque quæsiverant cæteri. Attendatis igitur quæso, cives academici, quonam potissimum modo ac ratione has tenebras et scrupulos effugerit, cæterosque in planum eduxerit, ea enim est quam irrisores ejus admirari possint, quum fructum ejus ipse Levisius laudet, quod coactus, opinor, admisit. Quippe similia afferendo lucem primum vidit atque in pæne desperatis rebus remedium fere unicum adhibuit. Scribit enim in India invenisse vivam rerum Romanarum imaginem, in utraque enim et India et Italia opinionem increbuisse cives modo possidere agrum posse, dominium penes civitatem esse, utrumque autem agrum tributo cuidam obnoxium fuisse, quod locari; id tantum intercessisse discriminis, quod agri dominium princeps hic nunquam communicaverit; illic respublica populo, plebei, sociis divisionibus, coloniisque impertiverit liberalissime. Abhinc rem feliciter inventam auctorum testimoniis pergebat muniturus. Primo scilicet Javolenus adducebatur dicens possessionem prædii id genus esse, quod sub dominio neque est neque esse potest, quod firmat Ælius Gallus possessionem esse usum agri, quod mancipio aperte distat. Appianus adeo causam possessionis docuit, quo ipse adjicit aliam, continuis populationibus infestatum agrum etiam tenuioribus magis fuisse utilem, si ab paucis occupatus fructu onera publica levâsset, quam si divideretur, post ubi quietior ab incursionibus fuisset, divisionem magis utilem factam, patrum injurias fructus haud reddentium magis intolerabiles; fructum decumarum a censoribus locatum, e plurimis locis tum Livianis tum Ciceronianis, evicit (sicut et alia vectigalia), quod aliis afferret locis lucem ubi agri ipsius locatio diceretur; magnam denique locorum nubem attulit unde liqueret sæpe rempublicam pellendi possessores, etiam sine agraria lege, jus usu vindicâsse, neque injuria erga patres, qui plebem ex agris publicis pepulissent, exercuisse, totam denique possessorum conditionem, jura, remedia, quid sperandum, quid timendum foret, interdicta prætoria leges agrarias, dum possessio mancipio secerneretur, tutas, post confusam turbidas edocuit, ab agro vectigali triplici modo discretum agrum publicum, quod illud usu capione in dominium possessoris cederet, quod Savignius scribat, quia teste Paullo possessor vectigalis agri pelli non poterat dum fructum.

redderet, ager vectigalis cuilibet, ager Romanus non nisi civi Romano aut antiquo incolæ, et ille quidem ex contractu hic ex concessione possessori obtingeret. Cætera rerum civilium ratio breviter perstringetur, summam rei expendere juvabit, commemorare modo singula, aut omnia enim aut nulla fuse erant dicenda. In universum censuit, scriptores in septimo Urbis sæculo accuratam civilium notitiam habere potuisse, habuisse nonnullos; dum rerum gestarum turbæ tante essent ut vix levari quirent, nedum tolli. Hujus notitiæ fontes duos posuit, accurate asservatas leges et formulas actionum, cæteraque transigendi immutatam fere normam; quinque e.g. testamenti testes ex iis temporibus descendisse quum non nisi per legem centuriatam testari licuisset; immo multa majore fide res civiles traditas eo patere quod multo feliciore successu restituerentur, in quibus nihil mutandum foret, nisi quod plebeii juris ac patricii prave ab antiquis intellecti habenda esset ratio.

Singula bifariam partiri libet; quum pæne certa videantur quæ de plebeiis victoriis proferat, speciosa etiam quæ de interno patrum ordine, dignitate, factionibus. Nemo sane, qui aliquid in rebus Romanis ante Pyrrhum aut Punica fidum habeat, plebem dubitabit tribunis primo contra licentiam malitiamque patrum tutam, deinde nobili Voleronis audacia jus sua commoda flagitandi adeptam, nimiam consulum potentiam, in qua patrum dominationi arx firmissima, partito inter decemviros honore ac tribunos consulares infractam, et in perpetuum illum institutum esse magistratum, quod ex lege Horatia patere, deinde paullatim cum plebe communicata omnia donec post Hortensiam legem summa rerum penes plebem tribunosque cesserit, dum pauperes, ut ante patrum nunc pares optimatium injurias quererentur. At quæ de patribus disserat, aut partito inter tribus patricias consulatu, Fabiisve pro Titiensibus septem annos concesso, quæque de gentibus minoribus contendat, quæ post majores suffragium in senatu tulissent et cum junioribus patrum ab auctoribus confunderentur, ea quidem verisimilia sunt sed testimoniis parum munita, quum omnia post modo sint quasi nunquam fuissent, quod longe aliter circa plebeia jura evenerit, quum omnia victoriæ monumentis referta sint: illa autem et eo obscuriora quum Niebuhrii argumentum de infirmitate juniorum ad senatum modo spectet, constet autem senatui accensos errore veterum universos patres.

Hinc tamen sæpissime, qualiacumque interdum somniaverit, apertiora potuit ac pleniora reddere quæcunque fide vel minima tradebantur etiam obscura in lucem trahere, utrumque enim perspectum habuit, unde sanis deducenda esset origo unde vitiosis prima irrepsisset labes; neque quum constaret certa quædam facta esse difficile erat qualem habitura fuissent effectum, quæque

facienda simul fuissent in certo rerum statu colligere, neque causas indagare cur silerentur quædam aut prave narrarentur, ubi primum inscitiam veterum et negligentiam vanitatemque latere prohibuisset. Quid dicam quod ipsi fictos triumphos commemorant, extenuatas clades commentisve victoriis compensatas,—quod si quis sibi in clade Alliensi persuasum habuerit prius etiam in Caudinâ pace suspicari poterit; neque enim simile Levisius exemplum attulit; nam si nos ad Shakespearii mentem finem belli Gallici fœdusque cum Carolo Septimo ictum accepissemus aut debellatam Caledoniam post pugnam Bannockburnensim finxissemus, nemo nostratibus credere debuisset per fauces Chybernas* funesta itinera felici oppugnatione Arianæ urbis compensata scribentibus.

Et hæc quidem de summa rei censuit, de singulis nihil tam infidum esse quam victorias sine triumphis docuit, triumphos adeo vix esse fidos quot de hostibus infractis habiti narrentur, quippe meliore fide effectum præliorum quam ipsa prælia tradi, nonnulla post cœptos annales ex carminibus illata, quod in Marco Cædicio plebeio conspici ob pulsum a Veiis exercitum Gallorum claro auditamque Aii Locutii vocem; neque pauca gentilium jactantiæ immo mendacitati deberi, quum plura de Valeriis habeamus, plura de Q. Fabio Rulliano quam si æquos auctores accepissemus, cæterum continuam exstitisse rerum recordationem, id etiam antiquitus creditum, ne quis ad placitum commentum crederet, sine qua tam multa neque semper maxima tam fidenter tradi vix unquam potuissent ut tam consentaneam probabilemque explicationem paterentur. Hinc igitur minime absistendum arbitratur, detrahenda modo falsa atque dubia, quippe quæ certis de causis et sine magna mole detegendis accrevissent, credendum tamen esse, postquam nihil intentati sit relictum plus inesse dubii bellicis rebus quam civilibus.

Hoc sunt, opinor artes quibus contigit Livianam laurum assequi. Quorum comparationem nunc aggredior, novam confido magis rem quam absonam aut difficilem, neque adeo fortasse novam. Erant enim viri magis exitu cœptorum quam ipsis cæptis dissimiles, nec mente et indole admodum dispares; unum fere intererat et id quidem per se maximum. Veritatis scilicet incuriosus erat Patavinus, Niebuhrius indagator diligentissimus. Præter dicendi genus conveniebant cætera. Utriusque erat ingenium alieni doloris iræ gaudii capax, uterque id egisse videtur ut quod in Sacris Libris traditur exsiccatis ossibus vitalem afflaret Spiritum, vividamque rerum imaginem stilo effingeret, uterque propositum felicissime peregit; eo tantum dissimiles

* The expedition through the Khyber passes and the Relief of Herat.

quod hic aut vera effecerit aut saltem veri similia, ille nihil fere protulerit cui credi possit. Cujus tam immanis discrepantiæ causa non est amplius repetenda. Ex suis enim principiis uterque quæ nuda exceperat ornare atque excolere instituerat, quæ secutura fuissent ex traditis deducendo, modo rata essent ipsa principia. Hic autem rata habuit principia ex diligentissimis auctoribus accurate collata innexa ordinata, ille contra irrita habuit ad placitum undique ascita nullo ordine, nulla lege operis adhibita, nulla rerum serie, nullo nexu partium, quippe ea tantum spectabantur ut in omnibus senatus Romanus honorificentissime prædicaretur, potentia in majus tolleretur Romanorum, partes optimatium, quas putabat, laudarentur aut ubi laudari nequirent graviorem omnem reprehensionem effugerent, populares continua increpatione lacesserentur. Namque volet, opinor, nemo iis fidere quæ de Fabiis duabus et lege Licinia leguntur apud Livium, aut Marcum Manlium Appio Decemviro sceleratiorem credet. Quo factum est ut in historia Liviana id semper occurrat "quonam hoc effectum modo putemus? quove pacto huic illud convenit?" omnia apud Niebuhrium quasi ab uno impetu procedant, alterum ab altero pendeant, quod unicum fore veritatis documentum præsagiebat etiam Beaufortius, neque tamen uti eo ipse poterat, quippe cui nihil certis munitum testimoniis starent, ad quod cætera exigeret in turba probabilium viam nescienti. Concedo sane nihilominus nimium tribuisse huic rationi Niebuhrium, et dum recte increparet veteres annalibus antiquissimis recentiora interpolantes, vera interdum omisisse desiderio enodata omnia ac plana tradendi.

Si quis vero interrogat, quî plus scire quam veteres potuit, satis erit respondere, eo fuisse haud dubio prudentiorem quod rem magnam neque ab ullo veterum factitatam peregit,—id etiam eorum gratia adjicere qui idem pari doctrina, pari ingenio, pari denique veritate a recentibus effectum contendant, quibus tamen longe diversa placuisse—nos pari fere ingenio res Romanas ab iis tractatas concedere qui Niebuhrii placita in magnam partem summoverint, recte illum ab iisdem interdum castigatum quod ingenium minima quæque ante oculos representandi avidum parum cohibuerit, quod cum Livio commune habuit, neque inter virtutes facile neque inter vitia referendum, restare tamen ut negemus eos parem attigisse veritatem qui non nova afferendo magis quam negligendo vetera ejus sententiam immutaverint, quod Mommsenius hujus familiæ facile princeps fecisse videatur.

Cujus rationes paullo fusius expendentur infra; in præsens enim integrum illud anquirere libet, quoniam in rebus humanis turbarum ac disceptationis plenis laudationem excipit defensio, quod ante obiter perstrinxi quia nec silere satis potui neque

antea volebam in medium proferre quam Niebuhrii merita exposuissem ordine; namque in hac incerta luce, hisque vitæ mortalis tenebris nihil magis interest rationum ponderis quam proferendi tempus ordoque, ubi quæstio utrum hæc illis an his illa accommodanda sint magis arbitrii fortunæque videtur esse quam prudentiæ. Jam vero ut supra dictum est id disceptabitur utique quantum scilicet patronis tribuendum sit opinionis haud admodum placentis nihil sane posse sine testimoniis æqualium effici, quæ ubi adsint nihil superesse dubitationis putant, ubi absint nihil certum relinqui. Neque adeo difficile videntur reri propositum efficere; id modo acerbe increpitant, quî scimus cætera? quæ tamen increpatio duplici modo refelli potest; aut enim obviam ire in promptu est dicentes, necesse esse nobis incerta immota credulitate amplecti, in vitæ officiis immanes turbas per hanc præclaram increpationem excitari nec mirum esse si quod in magnis probi coacti fecerint idem in minoribus libentes faciant. Aut crimen erroris in ipsos rejicere facile est, neque enim æquales ipsi sciebant omnia, neque auctores, qui eos secuti fuerint, semper fontes accurate expresserunt. Id tantum de temporibus constat quorum res gestas æquales tradiderint, nescio quid subesse veri auctorum narrationibus, id parum liquet unde ducant originem singula quum æquales ipsi incerta tradant, posteri tradita in majus augeant, aut prave interpretentur; utrique autem favore, inimicitia, timore, studio partium, rumoribus ac fraude cætera capiantur teneanturque. Nec longe requirendum est in uno timoris genere insigne hujus vitii exemplum. Quippe Froudius noster nulla magis re deceptus est in tradendis Henrici Octavi rebus quam suo ipsius instituto nihil esse testimoniis æqualium antiquius, quæcunque iis pugnarent esse posthibenda. Ille igitur ubi æquales præter unum Polum, cujus nimium reprehendebat impetum, in eo consentire vidit ut omnes fere Henrici probarent consilia facta incepta voluntatem, neque id privatim modo sed etiam in actis publicis in senatûs consultis legatorumque relationibus tanto assensu captus omnia defendendi consilium iniit, aut voluntatem præclaram laudando, aut eventum felicem excusando aut saltem necessitatem, quam lepide quis tyrannorum oratricem appellavit ac patronam. At enim quandoquidem ad res domesticas semel descendimus paullo amplius excurrere libet, conferre placet, qualem habemus historiam, cum ea qualem essemus habituri si maxima pars fontium periisset.

Puta ergo sincera incorruptæ antiquitatis monumenta ad unum esse sublata funditus, relinqui initiam Humii necnon alia quintam fere operis partem, Lingardi autem pauca fragmenta, totum adeo Poolium esse superstitem, patronum auc-

toritatis regiæ, necnon spicilegia quædam atque Chrestomathias nihil præter libertatem meram ac gloriam spirantes, universas simul adde Shakespearii paludatas vetustissimi auctoris et circa minima interdum fidi; ut vero sanioris aliquid materiæ conjectantibus concedamus, superesse fingamus unum alterumve[f] Commentarii Liberalis volumen, nonnulla Quæstionum folia, unde multa fortasse corrigi possent ac feliciter explanari. Id fingamus etiam meliorem fontium partem in Britannicis et Saxonibus temporibus scatere, nonnulla ad Septentrionalium res derivata attineat, et in quadam remota insula id quod ante nos finxerunt multi, multi posthâc fingent, res nostræ a doctis pertractentur. Constabit, opinor, multo majus de rebus recentioribus sperandum fuisse certi, multo majus in vetustissimis inventum; quippe in illis facultates auctoribus fuisse copiosiores, in his auctorum diligentia fideque, angustiorem multo et magis exilem materiam uberius illustrari. Juvabit inquam quærere qualis tum futura fuerit notitia præteritorum. Mira quædam puto neque nostræ similis, nempe quæ optime cognoscimus et pro certissimis obtinemus ea tum temporis post tot tantasque litterarum calamitates vel maxime forent obscura. Scilicet nos tempora Caroli Primi, senatûs, populi jura, sub filii ejus genero res novatas nova jura principis nova populi nemo dubitat quin melius aliquanto perspiciamus quam Aluredi res gestas, Edvardi Primi tempora satis intelligamus, parum sciamus jura Bretvaldarum. Caroli enim atque progeneri respublicis privatisque monumentis æqualium prolixe illustrantur, similis argumenti apud Edvardum copia adhuc suppetit, sub Aluredum desiderantur multa, sub Bretvaldas fere omnia.

Potest autem fieri nihilominus ut circa ea ipsa (quæ, quum inter optima cognita jure referantur, factionum tamen studio in diversas partes trahantur etiam nunc) minor aliquanto exstaret infirmiorque doctorum consensus quam circa quæstiones apud nos vexatas, ubi id fuisset accessurum quod antiqua non sine cura plerumque scribuntur, recentia quæ nemo fere ignoret silentur. Immo haud mirum foret si constaret qualis foret Conventus Prudentium, Plantagenestanus autem Senatus ambigeretur qualis fuerit. Verum enim vero in Enchiridio Parvulorum, quo neque Diodorus melior neque Joannes Lydus auctor, scriptum est diserte quod sub Ricardum Secundum novus sit mos illatus ut leges senatus auctoritate latas rex ratas faceret, quum ante usitatum esset leges regem ferre senatum ratas facere—quod si quis ad amussim dictum crederet multo magis deceptus foret quam si Bedæ crederet, aut Bretvaldarum potestatem recensenti,

[f] Gentleman's Magazine, and Notes and Queries.

aut excidium Britanniæ mœrenti, res ab æquali nullo traditas. Quodsi ulterius protervam fortunæ licentiam prosequi libet, quis negare audebit, quin posteri nihil certius de Cromvellio acceperint, quam æterno suo ipsius exitio eum victoriam Vigorniensem pepigisse, quod sane narrat æqualis illius testimonio firmatum qui ipse viderat, ut ii qui æqualium testimoniis decidere volunt singula aut huic miraculo debeant aut nulli fidere. Quid ergo erit si Edvardi res Aluredeis conferamus? Nos quidem Edvardi tempora accuratius intelligimus, posteri cur intelligant causa adhuc latet; de illo apud nos constabunt multa vixdum in lucem prolata, sunt qui velint solutum fuisse legibus, sunt qui Georgiis haud potentiorem malint, sunt qui Levellinum ac Wallacium ob scelera admissa merito oppressos credant, restant qui patriæ amantes illos acerbo fato occidisse nec sine magno tyranni opprobrio trucidatos defendant. De Aluredo pauca constant nihil ambigitur, neque est cur ambigatur apud posteros qui non nisi defessi quæstionem Edvardianam relicturi sunt.

Hinc neque inopia exemplorum cohibitus fui quo minus plura adducerem; satis opinor patet minus æqualium valere testimonia quam fides ac diligentia auctorum; quo illud videtur accedere quod gliscit quodammodo intelligentia nostra sciendi avidissima, neque antea acquiescere potest quam causas factorum dictorumque omnium aliquatenus perspexerit; neque alia re quaquam veritatis cultui obnoxia fit quam innato ejus desiderio. Quæ quum ita essent, ne Levisius quidem temperare sibi quivit, quin fabularum quibus nimirum veritatem erui sine æqualium testimoniis negaret, causas quascunque posset suggereret. In quo mirari licet novatas partes hominum, rationes immutatas; quippe timidus ille et prudens Livisius, omnium fere suspiciosus, hîc summa utitur audacia celerrime rem totam transigit, nullam fabularum discrimen facit, *αἰτιαλογούμενα* aut *γενεαλογούμενα* vult omnia. Sabinarum raptum commentum fingit totum, ne Consualibus deesset origo; quæ causa sane nulla est, cur enim hæc potissimum fingebant Niebuhrius contra causam qualemcunque at causam certe suggerit. Alter ideo fictum putat Coriolani impetum ab matre ejus atque uxore diversum, quod prope castra Coriolani staret ædes Fortunæ muliebris. Concedo veram templi originem aliam fuisse, sed nisi locus castrorum satis fide esset traditus quare hanc unicam originem fictura esset vetustas? Quodsi locum fideliter asservârit, quare non et legationem matronarum veram esse concredamus? Neque omnino facile est conjectare, etsi constitisset ædem castrorum loco appositam, cur sine vetere legationis recordatione hoc originis commentum usu venerit. Longe aliter Niebuhrius agit, singulorum causas suggerit, nihil obscurum, nihil incuratum sinit, ut quivis facile concedat

expeditam ejus rationem procedere, et sibi et fortasse rebus consentaneam; cujus rei pretium, quod equidem fore reor ut semper ambigatur alii viderint.

Hic sane, quod parerat confiteri, Niebuhrius sibi constat Mommsenius et Levisius sibi invicem discrepant, Levisius autem Niebuhrii auctoritatem, quam tollere studet, eo firmat quia tacere non vult fabularum origines, ab illo antea felicius illustratas; Mommsenius traditorum fimum, ut ipse nuncupat, libentissime deserit, ideo ni fallor vitiosus, tum quod exspectationem nostram fallat studiumque veritatis, tum quod ipsum veritatem haud parva contumeliâ afficiat, neque enim certa modo deserendo, sed etiam incerta unde spes eluceat aliqua negligendo contra eam peccamus. Exempli gratia narratur ab antiquis Numam a Curibus accitum, quod Niebuhrius iis temporibus fictum ponit, quum leges et ex Ramnibus et ex Quiritibus althernâ lege lectos adhuc intelligeretur: addi, opinor, potest hinc liquere unum saltem nomen Quiritensis oppidi, quod Niebuhrius Quirium appellatum putat, fuisse Cures. Mommsenius ad placitum suo ipsius arbitrio temere omnia transigit: quippe credit, si Dis placet, Sabinum T. Tatium victoriis Ramnes Lucertesque in unam redegisse civitatem imperitandi nimium, quod Ennium significare eum quasi tyrannum insectantem, quod autem de Numa traditur omne deridet, absurdum scilicet fuisse nascentis urbis regem a longinquis Curibus arcessere. In quo non inconstantiæ tantum crimen reprehendere oportet, sed infaustam adeo superbiam, nam ubi historiam Romanam instaurantibus fontes vix ac ne vix quidem suppetant nulla dici potest lex operis nisi ut omnium probabilem reddamus rationem, quodsi licebit eligere ad arbitrium ea quibus credatur, cætera negligere, quot rerum Romanarum auctores exstant tot evadent sententiæ. Ea enim lex haud satis est quam Mommsenius et sibi et cæteris dictam malit fida esse monumenta linguarum, fida legum morumque, nusquam ab horum vestigiis abscedendum neque circa fabularum annaliumque hærendum. Illa tamen ipsa linguarum monumenta nonnunquam credulos eludunt, unde possis sane quid fecerint in Britannia Septentrionales colligere, posses etiam Gallorum cognatos Augustisque olim subjectos fingere; quin fabulis et annalibus inesse nescio quid veri omnes fere credunt etsi erui posse negent; quæ veri fragmenta si neglexeris, proinde velle debes universa ignorare, id quod Levisius professus est, quando pars veri plus quam pars sit mendacii. Si contuleris ergo Niebuhrium cum Mommsenio de Pomœrio utrumque disserentem, invenies illum nihil prætereuntem nihil negligentem neque unquam sui proprii inventi ac quasi domesticæ disciplinæ immemorem plus esse discendum ex incuriis atque erroribus bonorum, quam ex diligentiâ stultorum.

Scilicet exponit pedetentim primum ut in Palatino steterit "quadrata Roma," ut in antiquissimum Septimontium post communicatum creverit regnum cum Quiritibus connubiumque ab his concessum (quorum nimirum concilia in area Capitolina vetustissimo comitio haberentur, forum ab utroque populo communiter usurparetur). Hanc adhuc urbem docet cum Curibus aut ut ipse mavult Quirio modo Jano duplici fuisse conjunctam ne confunderentur inter se utriusque oppidi cives, posthâc exsiccatas in foro paludes, omne discrimen oppidorum sublatum etiam Lucertibus paria jura data, quos in Cælio habitâsse ponit, ubi domos Albanorum proceribus datas commemorent antiqui, ubi Etrusci etiam Cælem Vibennam consedisse tradiderint, ut pateat ibi habitâsse qui civium jura liberrime impertirent, aut saltem ita antiquitus creditum quod cur poetæ fingerent aut anus senesque garruli non esset, quod, quum Cloacæ Tarquinio tribuerentur agger autem Servio, sub regibus ultimis effectum putat.

Contra Mommsenius unà habitâsse ponit tribus patricias in antiquo Septimontio, quod ex Argeis Sacellis colligit, quum in quaternis urbis regionibus bina ponerentur, de quorum ætate nihil constat, ut liceat iis qui velint Tarquinio Prisco tribuere sive alii cuipiam qui unam urbem effecerit. Nam quod ad Romulum tribuuntur nihil est, nisi id etiam interna probabilitate sit munitum, Athenis enim universa Soloni imputabantur, Spartæ Lycurgo, Romæ Romulo. Id sane Mommsenianam sententiam tutari videtur quod Varro scribit Collinis civitatem a Tarquinio datam, neque id ipsum Niebuhrii rationi multum adversatur, nam si ex illius mente credideris Titienses Ramnensium concives sub Tarquinio factos, potuisse Varronem videris quod scripsit scribere, necnon occupare Mommsenii conjecturam de gentibus minoribus et duplicatis equitum centuriis, si ergo occupaverit. Neque negligendum est profecto de Area Capitolina testimonium sed explicandum quod idem etiam Tarpeiensi fabulæ deberi puto. Quare equidem miror has res tantum apud Mommsenium habuisse vim ut Niebuhrii rationes, quæ pateant latius, subsidiis innitantur lati oribus, rejecerit, nisi, quod absit, mente novitatis avida deceptum putes. Illud vero prorsus nescio cur post exactos reges et aggerem deductum Servii cloacas factas finxerit, nisi ut sibi constaret infractam urbis potestatem Etrusco bello deneganti et priscæ magnitudinis eximium documentum, fœdus dico Punicam, sine causa (ut post operosam ejus orationem tamen videtur) ac temere elevanti. Possem profecto hanc virorum collationem ad ultimum usque prosequi, quod equidem existimationi Niebuhrium nonnihil conducturum speravissem, duæ tamen res volentem cohibent, et enim spatium urgebat, et Mommsenius, quum fontes laudare noluerit, id saltem effecit ne salva modestia juvenili

plebem inter alia curiis admissam ac senatui reprehendere ausim Atqui verecundiam tum minime admittere debeo, quum aliquid sim audacius aggressurus. Nempe persuadere mihi nequeo minoris faciendam esse unius Niebuhrii auctoritatem quam ceterorum qui placita ejus de vetustis Italiæ populis et linguis disserentis improbaverint. Nec spero tamen tot tantorum virorum sententias refellere, sed nusquam magis elucet viri prudentia et mira argute disserendi perspicacitas, quam silere nefas duxi. Neque enim apud eos ipsos sordebit illius gloria qui recentioribus malint credere, quum hi fortuna superiores fuerint, ingenio et meritis vix pares, quippe quibus post perspectam linguarum cognationem quas Indo-Germanicas appellant dialectos Italas attrectare contigerit. Scilicet in vetusta Indorum lingua verba utrique generi cognata agnoverunt docti et iis quæ Latine et Græce dicta ferme eadem sint et iis etiam quæ vicissim discrepent: quod ipsius argumentorum vim ita minuit ut elevare videatur, quum nonnulla etiam cum Osca lingua communia essent. Nam licet hæc apud Anglos et Septentrionales, quos sæpissime citet Niebuhrius, communia sint; illic tamen deest arcta flexionum concordia ac similitudo qua Latina Oscæ linguæ utraque autem Græcæ jungatur, ut valde laboret probatio. At neque omnis tamen ante evanescet quam constabit eas verborum stirpes quas cum Græcâ communes habeat Latina aut omnes aut plurimas etiam Oscam habuisse Sabellamve; et longe propius ipsæ flexiones Latinorum accedunt Græcis quam Oscorum. Quod si una quædam familia verborum Græcis et Latinis hominibus communis fuerit quibus res mansuetæ et domesticæ dicerentur, altera, quæ ad rem bellicam atque venatoriam pertineret, non fuerit, id vero insuper accesserit quod narrat de Aboriginibus Varro Pelasgorum victoribus, ex duabus rebus, quarum neutra per se aut inanis foret aut admodum fidi, haud invalidum conflatur argumentum. Jamque invitus fateri cogor Niebuhrium, si suam tutari voluisset sententiam, Varronem Aborigines commemorantem insectari haud debuisse. Donaldsonus enim scribit (quem parum cautum potius concesseris quam parum acutum aut perspicacem) nihil esse mirum Aborigines ab advenis in montes primum pulsos post in campos descendisse victores. Quod inde colligat satis, opinor, notum est. Niebuhrio enim accidit plus ob eam sententiam quam universas alias et ante laudari et nunc temni. Sententia autem hæc est: fuisse nimirum quandam magnam Pelasgorum gentem quæ omnia teste Æschylo cis Strymonem obtinuerit, neque alia mente Homerum Jovis Dodonæi titulos, antiquum Thessaliæ nomen commemorare, et idem Larissarum nomen late serpens innuere. Hanc in Græcia gentem partim in Hellenas transiisse, partim ut Thesprotos Molossosque Barbaris accensam,

partim Tyrrhenorum nomine accepto et in Lemno et alias præ donum more degisse. Tyrrhenos autem teste Hesiodo in Italia fuisse sub Latino rege, quod ipsum in Varronis rationem nonnihil facere videatur. Cyri vero temporibus eos ipsos Agyllam tenuisse unde Delphos scitatum miserint, quod Etrusci domestica freti disciplina facturi non fuissent, neque alii barbari, quia Græcis moribus prorsus essent alieni, huc accedere cognatas linguas necnon illatarum ab Corintho Etruriæ artium traditionem, unde audenter possis colligere Tyrrhenos fuisse Pelasgos, qui post occupatam fere omnem Italiam ab Ausonibus et Sabellis etiam Gallis et Etruscis subacti essent, modo in Bruttio, Apulia, Latio sua quodammodo obtinuisse. Cætera prætereo quæ de Ravenna Rhætorum cognatis verissima et pæne omnibus accepta disseruerit, quorum communicanda esset cum C. Muellero laus, de Ausonibus et Oscis, sive Opicos appellare libet, molem conjectandi mitto, circa quos fateor mihi Niebuhrius operosior videtur quam perspicacior; adhuc enim unicum argumentum deerat quo si non finiri controversia at certe regi posset. Nunc post perspectam linguarum cognationem inter Oscos ac Sabellos placuit, doctos communem Italicorum stirpem usurpare. Jamque concedi debet orationem concludere festinanti haud quaquam tanto viro dignam vitia ejus satis audacter antea reprehensa omnino silere, quodque multo gratius, referre merita, qui falsa ita submoverit ut vera non desperaret, qui splendida primus mendacia deturbaverit, solida licet minus essent clara aut etiam obscura restituerit, ut in historia Romana quum antea stuperemus umbras veneremur viros, idemque Italiæ veteris lineamenta exaraverit, antiquam reipublicæ expresserit formam mores discrimina, origines tum Italarum tum Romanarum rerum ita exquisiverit ut superiores omnes vinceret neque ab ullo recentiorum vinceretur, quodque in optimo quoque summa laus in pessimo ultima vituperatio est, meliora intenderit quam perfecit, cæteris mortalibus patefacta via quam ingressi ipsum anteirent, ita tamen ea ardua ut nemo adhuc anteiverit, denique ita rem gesserit ut si quis historiam Romanam talem scripserit qualem non reliquerit Niebuhrius sed instituerit ea demum omnibus numeris absoluta evaserit.

OXONII: EXCUDEBANT J. H. ET J. PARKER.

